

Disput. XX X. Quid Deus sit.

72

aut imaginatio nobis utilis est ac fere necessaria ad declarandam prædictam diuinam substantiam dispositionem, & hac sola ratione dicitur Deus praefens spacio priusquam rebus ipsis, quia nimirum prius in se habet illam dispositionem, quæ independens omnino est a rebus creatis. Vnde præsentia illa, licet ut concipiatur & significatur per modum relationis nihil sit, & mere relatio rationis, illud autem absolutum, quod per hanc relationem nos volumus in diuina substantia declarare, reuera est aliquid in ipso Deo, quod immensitate eius appellamus. Hanc vero dispositionem vel præsentiam non ita nos concipimus & declaramus per ordinem ad res creabiles ut sic, si cut per ordinem ad spacia, & ideo non dicitur Deus esse præiens res possibilibus, sicut patens imaginans, quæ ita apprehendimus ac si existent, non per conceptionem, quia non affirmamus ea existere, sed per simplicem apprehensionem, ut per comparationem ad spatia apprehensa, illam diuinam substantiam dispositionem, seu existendi modum declaramus.

XVII.

Quod vero ut alteram partem obiectio-

niam

praes-

titia

prærequisi-

tia

in Deo

ad creationem

que sable-

quens.

respondeamus) hæc dicitur propositio diuinæ substancialiæ, quæ per præsentiam ad ipsam declaramus, ne- ad creationem cestia sit ad actionem, rectè probat illo principio, quod mouens & motuens debet esse simili, non prout physicum tantum est, sed prout Metaphysicam ratione & amplitudine eleuator. Quia necessitas illa non prout ex peculiari ratio ne mouens & mobilis, immo nec ex generali ratio ne agentis & passi, quod actioni supponitur, sed ex dependenti effectus & causa, hoc n. est quæ requirit ut ager immedieate contingatur effectus in quæ influunt esse. Atque ideo, quia si ad agendum non prærequiratur existentia causæ in effectu, qua tenus hæc verba significant relationem mutuæ præsentia, nam hoc inquit apertam repugnantia, quia talis relatio coniurgit ex actione: nihilominus supponitur in agente fundatum ex parte illius necessitatis ad talē præsentiam & consequenter ad relationem, sive rei, sive rationis, sive non mutua. Ex quo facile inteligitur quomodo præsentia vel cœnicio cū effectu sequatur, quo modice antecedat actionem Dei, præteritum loquendo de actione creaturae, in qua polita erat difficultas. Nā si præsentia sumatur pro relatione ad ipsam rem creatam, vel prout inquit denominatio nē (utrius ab existēta teu cōsistere) eis in tali loco, sic cōsequitur actionem Dei. Si vero sumatur solū pro fundamento ex parte rei necessario, vt polita existēta creatura sequatur illa relatio seu denominatio qua Deus dicitur esse in creatura, & creatura in ipsis, sicut tale fundamentum supponitur ad actionem.

XIX.

Scoti obie-

ctionis lati-

fi.

Atque hanc tandem responsum est ad obiectio nē Scoti, nā hæc ratio quodammodo à priori probat existentiam Dei in rebus creatis, & realē præsentiam ut includit inquit denominatio nē sumptum ab utroque extremo, quia hæc sequitur ad actionem, videtur est. A posteriori vero probat esse in Deo talē modū existēdū, quæ ex se habet, ratione cuius quantum ex est, sive habet hanc præsentiam, sive alia existēt. Et si hoc omni vult Scotus cū dicit admittendā esse in Deo præsentia priorem actionem, non repugnamus, illa n. nihil aliud est q. immensitas ipsius Dei, quæ semper habuit ēt si nihil alud exi-

A steret. Quod autem admittatur in Deo talis præsen-
tia, nō obstat rationi factæ, immo hæc est quæ po-
tissimum demonstrare intedimas, nā hac posita, con-
secutio aliarū denominationū, vel relationū est
per se evidens, si alia extrema ponantur.

De alia confirmatione multa dici hic possint
nisi disputatione essent in primo tomo 3. p. disp. 31.
sect. 7. ideo breuiter respondeatur, in principali ag-
ere requiri hanc conditionem. Item ēt in omnī in-
strumento quod agit modo cōnaturali, & as-
sumitur ad agendum ab agente infinito & immo-
to, quod per se ipsum adesse pōt est efficien-
do, nō repugnat instrumentū eleuari ad efficien-
dum effectū à se distante, cū tamen ille à prin-
cipiali agente non distet. Neque in hoc compara-
tus est Deus cū instrumentis in suis, quia Deus nō
pōt agere nisi cōnaturali et perfectissimo modo.
Atq; hoc sensu nō est improbanda responsio ibi
data, scilicet, q. præsentia Dei in effectibus nō se-
quitur ex quacūq; actione, sed ex actione principali,
& cōnaturali, eu qua in propria virtute nit-
itur. Deducitur autem quia ibi in finaua, quæ: vim
huius rationis reuocat ad infinitatem Dei, reuera
non est ad propositionem huius rationis, maximē
iuxta meniem D. Thomæ, & aliorum, sed est per
se noua ratio de cuius efficacia dicimus postea.

*Ex qua Dei actione colligatur eius præsentia,
& soluitur tercia obiectio.*

Circa tertiam obiectiōnem principalem aduer-
tendum est, plures esse actiones Dei circa
creatura, ex quibus hoc attributum seu præsen-
tia Dei colligi potest, quas ad duo capita reuocare
possimus. Primum est actionis creaturæ, sub qua
conservatione cōprehendimus, quia est eiusde
rationis, vel potius eadem actio continuata seu
perseverans. Aliud caput esse pōt actionis guber-
nationis, sub qua cōprehendimus cēm actionem
qua Deus, vel solas, vel cum cauis secundis ali-
quid influat in creaturas iam factas, vel ex eis ali-
quid operatur, sive actio illa pertinet ad primam
tertiū distinctionē, sive ad ornātū (vt Theologo lo-
quuntur) sive ad mundi propagationem, & lingula-
rū rei perfectionē, & operationem: quæ magis
propriæ gubernatio dicitur. Logœdius de pri-
ori genere actionum, & suppositis quæ de creato-
ne supra dicta sunt, cestia omnino illa tertia obiec-
tio, quia Deus solus pōt creare immediate per
se ipsum, tā in mediatione suppositi, quām im-
mediatione virtutis, nulla. Virtute à se creata vti-
tur ut medio agente ad aliud creandum, necessit
est ergo ut rōne iohannes creationis Deus immedia-
te sit per substantiam & virtutem suam in omnibus
rebus creatis. Dices, Non omnia sunt per propriā
creationē prodicta, sed multa sunt facta ex præ-
cēte materia. Rñaco, L. tēt hoc verū sit, cest tamē
in omnibus aliquid quod à solo Deo creatū est,
salmē materia prima, ratione cuius necessit est
creatorem ei us est in re quæ cōstāt tali materia.
Atque hinc et ā sit, vt hac rōne nō solū probetur,
Deus esse propterea conditus (vt sic dicam) quāl
superficie tenus eas attingentem, sed eam inti-
me esse in oībus illis quāl penetratē illas, quia in
omnibus & maxime inimis illarū patib. cest ali-
quid à solo Deo creatū. Nā in rebus immateria-
bus solū est inuidisibilis substantia quæ tota à
Deo

xx.
Infringe-
tū Dein
gere pol-
unditata.

XXI.